

Miejsce na naklejkę z kodem

dyslekja

ARKUSZ PRÓBNEJ MATURY Z OPERONEM FIZYKA I ASTRONOMIA

POZIOM PODSTAWOWY

Czas pracy 120 minut

**GRUDZIEŃ
ROK 2007**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 12 stron (zadania 1–20). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania zadań i odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym.
3. W rozwiązaniach zadań przedstaw tok rozumowania prowadzący do ostatecznego wyniku oraz pamiętaj o jednostkach.
4. Pisz czytelnie; używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora. Błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
7. Podczas egzaminu można korzystać z karty wybranych wzorów i stałych fizycznych, linijki oraz kalkulatora.

Życzymy powodzenia

Za rozwiązanie wszystkich zadań możnatrzymać łącznie **50 punktów**.

Wpisuje zdający przed rozpoczęciem pracy

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

**KOD
ZDAJĄCEGO**

ZADANIA ZAMKNIĘTE

W zadaniach od 1. do 10. wybierz i zaznacz na karcie odpowiedzi jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 1. (1 pkt)

Wahadło proste nazywane bywa także wahadłem matematycznym. Okres wahań takiego wahadła zależy od:

- A. rodzaju materiału, z jakiego wykonano wahadło.
- B. masy wahadła.
- C. miejsca na Ziemi, w którym znajduje się wahadło.
- D. amplitudy drgań.

Zadanie 2. (1 pkt)

Na drodze znajduje się nieruchoma deskorolka o masie 10 kg. W pewnej chwili wskakuje na nią chłopiec o masie 45 kg, biegący z prędkością o wartości $3 \frac{\text{m}}{\text{s}}$ skierowaną równolegle do toru. Chłopiec po wskoczeniu na deskorolkę zatrzymuje się na niej. Deskorolka wraz z chłopcem:

- A. zaczyna się poruszać z prędkością około $2,5 \frac{\text{m}}{\text{s}}$.
- B. pozostaje w spoczynku.
- C. zaczyna poruszać się z prędkością chłopca.
- D. zaczyna poruszać się z prędkością około $1,5 \frac{\text{m}}{\text{s}}$.

Zadanie 3. (1 pkt)

Temperatura grzejnika idealnego silnika cieplnego wynosi 500 K, temperatura chłodnicy 400 K. Sprawność tego silnika wynosi:

- A. 25%
- B. 20%
- C. 100%
- D. 40%

Zadanie 4. (1 pkt)

Ciało o masie 10 kg umieszczoneo na takiej wysokości nad powierzchnią Ziemi, że jego energia potencjalna wyniosła 500 J. Z jaką prędkością ciało uderzy w powierzchnię Ziemi (pomiń opory powietrza)?

- A. $10 \frac{\text{m}}{\text{s}}$
- B. $20 \frac{\text{m}}{\text{s}}$
- C. $15 \frac{\text{m}}{\text{s}}$
- D. $25 \frac{\text{m}}{\text{s}}$

Zadanie 5. (1 pkt)

Ciało znajdujące się na wysokości h nad powierzchnią Ziemi wyrzucono w kierunku poziomym z prędkością $\vec{v}_0$. Które zdanie jest prawdziwe?

- A. Ciało to do momentu upadku na Ziemię porusza się ruchem jednostajnie przyspieszonym z przyspieszeniem grawitacyjnym g .
- B. Ciało to porusza się ruchem jednostajnie opóźnionym i dlatego po pewnym czasie upadnie na Ziemię.
- C. Ciało to porusza się ruchem jednostajnym z prędkością $\vec{v}_0$, a upada dlatego, że Ziemia jest kulą.
- D. Ciało to porusza się ruchem jednostajnym w kierunku poziomym i ruchem jednostajnie przyspieszonym w kierunku pionowym.

Zadanie 6. (1 pkt)

Kosmonauta znajdujący się na Księżycu jednocześnie upuścił metalowy krążek i kulkę z papieru o tych samych masach. Zaobserwował, że:

- A. szybciej spadła kula z papieru.
- B. szybciej spadł metalowy krążek.
- C. oba ciała spadały w tym samym czasie.
- D. krążek spadł, a kula z papieru zawisła bez ruchu na wysokości 30 cm.

Zadanie 7. (1 pkt)

Winda porusza się w górę ruchem jednostajnym. W pewnym momencie uzyskała przyspieszenie $a < 0$. Siła, z jaką podłoga windy działa na pasażera o masie m w początkowym etapie ruchu tuż po uzyskaniu przyspieszenia, ma wartość F_s równą:

- A. $F_s = mg + ma$
- B. $F_s = mg - ma$
- C. $F_s = ma - mg$
- D. $F_s = mg = ma$

Zadanie 8. (1 pkt)

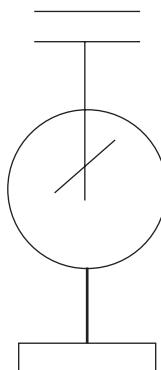
Zjawisko fotoelektryczne zewnętrzne zachodzi, gdy na katodę pada promieniowanie elektromagnetyczne. Częstotliwością graniczną tego promieniowania nazywamy:

- A. najmniejszą częstotliwość padającego promieniowania, przy której zachodzi zjawisko fotoelektryczne.
- B. największą możliwą częstotliwość padającego promieniowania, przy której zachodzi zjawisko fotoelektryczne.
- C. częstotliwość promieniowania określona zasadą nieoznaczoności Heisenberga.
- D. częstotliwość równą $f_0 = 10^{15}$ Hz.

Zadanie 9. (1 pkt)

Kondensator został naładowany, tak że listki odchyliły się o pewien kąt. Zaznacz prawdziwe zdanie.

- A. Wychylenie listków zmieni się, gdy oddalimy od siebie (trzymając za izolacyjne uchwyty) płytkę metalową umieszczoną nad górną częścią elektroskopu.
- B. Wychylenie listków zmieni się, gdy włożymy między płytki (nie dotykając ich) papier.
- C. Wychylenie listków zmieni się, gdy włożymy między płytki (nie dotykając ich) metalową blachę, trzymaną za izolacyjny uchwyt.
- D. Wychylenie listków nie zmieni się, gdy oddalimy od siebie (trzymając za izolacyjne uchwyty) płytkę metalową umieszczoną nad górną częścią elektroskopu.

Zadanie 10. (1 pkt)

W stałej temperaturze topią się:

- A. ciała amorficzne.
- B. ciała krystaliczne.
- C. ciała izotropowe.
- D. wszystkie ciała stałe do chwili stopienia.

ZADANIA OTWARTE

Zadanie 11. Wodospad (6 pkt)

11.1.

(4 pkt)

Wodospad dostarcza 100 m^3 wody w ciągu 15 min. Woda ta spada z wysokości 9 m. Oblicz moc turbinę napędzanej otrzymaną w tym zjawisku energią. Załóż, że nie ma strat energii w tym procesie. Do obliczeń przyjmij $g = 10 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$, $\rho_{\text{wody}} = 1000 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$.

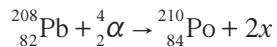
11.2.

(2 pkt)

Mała elektrownia wodna ma turbinę o mocy 100 kW. Jaką energię ma spadająca w ciągu sekundy na turbinę woda, jeżeli turbina wykorzystuje tylko 75% jej energii?

Zadanie 12. Przemiana jądra (3 pkt)

Równanie przedstawia przebieg reakcji jądrowej.

12.1.

(2 pkt)

Podaj nazwy pierwiastków biorących udział w opisywanym procesie. Określ skład ich jąder atomowych.

12.2.

(1 pkt)

Nazwij cząstkę oznaczoną symbolem x . Określ ładunek tej cząstki.

Zadanie 13. Okulary (5 pkt)

Wielkością charakteryzującą okulary jest zdolność zbierająca (skupiąjąca). Krótkowidz, aby widzieć dobrze, musi założyć okulary o ujemnej ogniskowej, a dalekowidz o ogniskowej dodatniej.

13.1.

(2 pkt)

Okulista przepisał pacjentowi soczewki o zdolnościach zbierających 4 D do prawego oka oraz -2 D do lewego oka. Jakie były ogniskowe tych soczewek?

13.2.

(3 pkt)

Oblicz, w jakiej odległości od soczewki skupiającej o ogniskowej 10 cm należy umieścić przedmiot, aby uzyskać dwukrotne powiększenie obrazu.

Zadanie 14. Fale materii (5 pkt)

Cząstki materii wykazują własności nie tylko korpuskularne, ale także falowe. Z każdą cząstką stowarzyszona jest fala o długości zależnej od jej pędu.

14.1.

(2 pkt)

Oblicz długość fali de Broglie'a elektronu poruszającego się z prędkością równej $\frac{2}{3}$ prędkości światła. Masa elektronu $m_0 = 9,11 \cdot 10^{-31}$ kg.

14.2.

(3 pkt)

Nieoznaczoność położenia elektronu jest równa długości odpowiadającej mu fali de Broglie'a. Jaka jest względna niepewność pędu elektronu?

Zadanie 15. Izotop toru (4 pkt)

15.1.

(1 pkt)

Omów, z jakich cząstek zbudowane jest jądro izotopu toru $^{232}_{90}\text{Th}$.

15.2.

(3 pkt)

Czas połowicznego zaniku izotopu toru $^{232}_{90}\text{Th}$ wynosi $1,4 \cdot 10^{10}$ lat. Po jakim czasie liczba jąder promieniotwórczych w próbce zmniejszy się 2^{10} razy?

Zadanie 16. Zderzenia (5 pkt)

Zderzenia cia³ dzielimy na sprêzyste i niesprêzyste. Zjawisko to opisujemy zasadą zachowania pêdu.
16.1.

(3 pkt)

W kierunku sciany porusza siê kulka o masie 0,02 kg z prêdkoœci¹ $20 \frac{\text{m}}{\text{s}}$. Kulka uderza w sciane centralnie i odbija siê od niej sprêzyście. Oblicz wartoœć zmiany pêdu kulki po odbiciu od sciany.

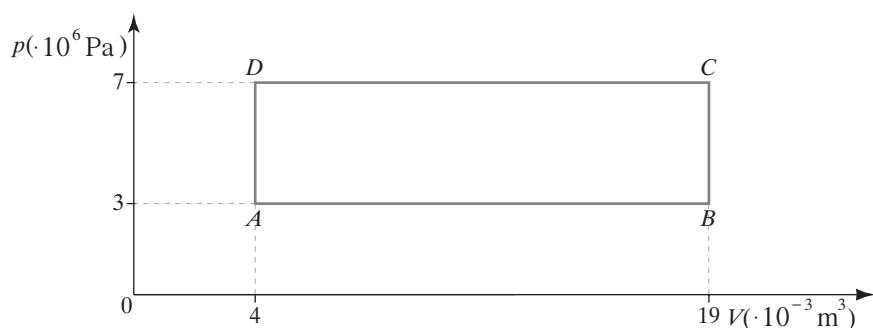
16.2.

(2 pkt)

Po sprężystym odbiciu kulki od ściany zmiana jej pędu wynosiła $45 \frac{\text{kg} \cdot \text{m}}{\text{s}}$. Zakładając, że zderzenie trwało w czasie $3 \cdot 10^{-3}$ s, oblicz, z jaką siłą ściana działała na kulkę w czasie zderzenia.

Zadanie 17. Gaz (3 pkt)

Na wykresie przedstawiono cykl przemian gazu doskonałego.

17.1.

(2 pkt)

Oblicz, jaką pracę wykonał gaz w czasie cyklu przemian.

17.2.

(1 pkt)

Podaj, w których przemianach przedstawionych na wykresie wzrosła energia wewnętrzna gazu.

Zadanie 18. Relatywność czasu (2 pkt)

Statek kosmiczny poruszał się przez 20 lat (czas zmierzono na statku kosmicznym) z prędkością $v = 0,7c$. Oblicz, ile lat upłynęło w tym czasie na Ziemi.

Zadanie 19. Pole elektrostatyczne (5 pkt)

Dwa jednoimienne ładunki o wartościach 6 C i 4 C umieszczone są w odległości 100 mm od siebie. Oblicz natężenie pola elektrostatycznego w połowie odległości między ładunkami. Odpowiedz, czy istnieje taki punkt, w którym natężenie pola elektrostatycznego ma wartość zero. Jeśli tak, oblicz jego odległość od ładunku 4 C .

Zadanie 20. Fala de Broglie'a (2 pkt)

Cząstka α porusza się w polu magnetycznym o indukcji $B = 3\text{ T}$ po okręgu o promieniu $r = 10\text{ m}$. Oblicz długość fali de Broglie'a skojarzonej z protonem.

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)